

Ungarske husaruniformer under Anden Verdenskrig

Indledning

Målet med denne artikel er at beskrive det ungarske kavaleris uniformer under Anden Verdenskrig og samtidig vise det billedmateriale vedrørende ungarske husarer, som jeg kender til, såvel fotografier som uniformstegninger.

Mit håb er, at det bliver muligt at tilvejebringe yderligere informationer om et emne, som ikke er belyst særligt indgående, i hvert fald når der er tale om kildemateriale på vesteuropæiske sprog.

Skulle eventuelle læsere af papiret være i besiddelse af yderligere materiale om ungarske husarer - enten fra mellemkrigsårene eller Anden Verdenskrig - så hører jeg gerne om det, og bistår gerne ved en scanning af de pågældende fotografier eller tegninger.

Husarregimenterne

Ungarn er husarernes oprindelsesland og en stor del af husartraditionerne stammer herfra. Meget passende betegnedes alle ryttere i den ungarske hær derfor som husarer (*huzsár* på ungarsk).

I den ungarske hær indgik fire husarregimenter:

1. Jasig-Kuman Regiment "Franz-Josef"
2. Husarregiment "Prins Arpad"
3. Husarregiment "Grev Nadasdy Ferenc"
4. Husarregiment "Grev Hadik Andras"

Hvert regiment bestod af 12 eskadroner á 300 mand, hvoraf 200 mand og deres heste tilgik eskadronerne ved mobilisering. Formålet hermed var, at en afsiddet eskadron skulle have samme ildkraft som et infanterikompani, således at de mange hesteholdere, der var nødvendige ved afsiddet kamp, ikke i væsentlig grad reducerede eskadronens ildkraft. På minussiden talte dog, at mobiliseringen blev forsinket, specielt fordi de heste, som tilgik regimenterne hverken var vænnet til at bære sadel eller til længere marcher.

De fire husarregimenter indgik ved mobilisering i Det mobile Korps to kavaleribrigader:

1. Kavaleribrigade

3. og 4. Husarregiment
1. Artillerigruppe (delvist motoriseret)
13. og 14. Cyklistbataljon

2. Kavaleribrigade

1. og 2. Husarregiment
2. Artillerigruppe (delvist motoriseret)
15. og 16. Cyklistbataljon

Det mobile Korps deltager i invasionen i Jugoslavien den 9. april 1941 - 2. Kavaleribrigade deltager i disse operationer. Da korpset indsættes i på Østfronten i slutningen af juni 1941, indgår 1.

Kavaleribrigade heri. Brigaden deltager i den godt 2.000 kilometer lange fremrykning - og de mange kamphandlinger undervejs - til floden Dniepr, som nås i slutningen af august 1941.

På dette tidspunkt er kavaleribrigaden slidt op og stort set ikke længere bereden. Hestene kunne ikke klare det kolde og våde efterårsvejr samt de øvrige strabadser; mange heste havde saddelsår. Den væsentligste årsag til dette var den tidligere nævnte ide om at forstærke eskadronerne med ekstra heste (og soldater) - heste som ikke var tilstrækkeligt trænet til formålet. En fremrykning over 2.000 kilometer i løbet af kun tre måneder havde ikke virket befordrende for hestenes tilstand. Yderligere var eskadronernes mandskabstal nu nede på mellem 70 og 80 mand af de oprindeligt 300. Resten befandt sig spredt i de områder, som brigaden havde bevæget sig gennem, hvor de plejede deres syge heste.

1. Kavaleribrigade trækkes hjem til Ungarn, hvor den genopstilles.

Erfaringerne fra efterårets kampe får det ungarske krigsministerium til at fremsætte forslag om, at husarregimenterne i forbindelse med formeringen af en kavaleridivision skulle opgive deres heste til fordel for cykler. Men den ungarske regent og øverstbefalende over hæren - admiral Horthy nedlagde - trods krigsministeriets protest - veto mod dette forslag, idet han værdsatte de ældgamle husartraditioner og beordrer opstillingen af kavaleridivisionen fremskyndet.

Kaare Myltofts artikel The Hungarian Cavalry Division beskriver divisionens indsats. For sin ærefulde indsats på Østfronten tildeles den 1. august 1944 navnet 1. Kongelige Ungarske Husardivision.

1. Husardivision går til grunde under kampene i Budapest i 1945.

Billeder

Inspektion

Billedteksten i Kilde 1 er: "*Hungary, sommer 1941. A Honvéd cavalry squadron.*"

Den distingverede officer i midten af billedet er en general - gyldent egeløv på siden af huen - ledsaget af en tysk officer.

Billedteksten i Kilde 1 er: "*Eastern front, near Pervomaysk, August 1941. A Honvéd trooper and horse.*"

Bemærk specielt soldatens lange bukser, som efter særlig ungarsk uniformstradition blev knappet på læggen. Fodbeklædningen var korte støvler og korte lædergamacher.

Om der rent faktisk er tale om en husar, er ikke helt klart. Som rytter burde han være udrustet med ridebukser og ridestøvler, men der kan naturligvis være tale om en husar, som ikke er bereden.

Buggjorden ses efter

Billedteksten i Kilde 1 er: "*The Hungarian Mobile Corps. Saddle check before the morning ride.*"

Bereden patrulje

Billedteksten i Kilde 1 er: "*Eastern front near Winniza, September 1941. A cavalry patrol by the Hungarian occupation forces. The officer's horse, even by at first sight, is clearly a temperamental animal of fine breeding.*"

Bemærk hvorledes stålhelmen føres på sadlens højre side, når den ikke bæres. Tilsyneladende fører husaren i midten af billedet også en stålhelm på sadlen, selvom han også har sin egen på. Måske han ikke rider sin egen hest.

Hesteholdere

Billedteksten i Kilde 1 er: "*Berdichev, autumn 1941. An airy stable for the Honvéd horses.*"

Billedet giver et indtryk af, hvorledes den ungarske sadel ser ud.

Bereden patrulje

Billedteksten i Kilde 2 er: "*In terms of equipment and armament, the Hungarian cavalry division was ill-suited to the demands of the second half of the war. The equipment carried by the rider in the centre of the photo is most interesting. Mounted on his saddle is a type of battle-axe. Russia 1944.*"

Øksen tjener sandsynligvis et noget mere fredeligt formål end stridsøkse - den bruges snarere til at hugge brænde.

Husarer på march

Billedteksten i Kilde 2 beskriver ikke billedet, men nævner alene: "*Formed in 1944, the 1st Cavalry Corps had under its command the 3rd and 4th Cavalry Brigades and the 1st Hungarian Cavalry Division.*"

Parade

Billedteksten i kilde 3 er: "*An informal parade by Hungarian Cavalry.*"

Teksten angiver desværre ikke noget om anledningen til denne parade. Hvori det uformelle i paraden består, er jeg ikke klar over.

Billedteksten i Kilde 4 er: "A Hungarian Huszár of the Mobile Corps, summer 1941. Note the distinctive cap flash with its three braids, and the field collar patch."

Billedet giver også et indtryk af hestens hovedtøj, samt hvorledes husarens kappe føres oven på saddeltaskerne.

Husarer på march

Billedteksten i Kilde 5 er: "The Hungarian Mobile Corps, including the 1st Cavalry Brigade, served with the Wehrmacht's 17th Army as part of Army Group South. These well-mounted heirs to the Imperial Hussar tradition distinguished themselves in the first deep advance of summer/autumn 1941, but were worn out by the time winter fell."

Officeren i den lyse trenchcoat er brugt som forlæg for nedenstående tegning af kaptajnen.

Ungarske uniformer, generelt

Bortset fra, at khaki blev indført 1. januar 1922, bibeholdt Ungarn sit traditionelle østrig-ungarske uniformssnit.

Khakiuniformsjakken var enkeltraded med høj dobbeltkrave, fem matterede, hos officerer forgyldte, metalknapper fortil og påstukne bryst- og sidelommer med fold og klap med knap. Officersversionen, der kun havde fire knapper, var stort set identisk med underofficerernes og mandskabets, men faconsyet med indskåren talje og med tre knapper på ærmeopslagene. Skulderstropperne var uden udsmykning hos underofficerer og mandskab, mens de hos officererne havde en gylden lidsebesætning.

Underofficerer og mandskab bar lange khakibukser og marchstøvler, der senere blev erstattet af korte støvler og viklers, officererne ridebukser og sorte ridestøvler.

Uniformskappen var dobbeltraded med stor reverskrave, hos generaler med rød revers, to rækker á seks knapper fortil, dobbelte ærmeopslag og sidelommer med klap.

Skråhuen [1](#)) var høj fortil og forsynet med klapper, der far var fæstnet fortil. Foran på huen bar officererne et varierende antal omvendte vinkler alt efter tjenestegrad og derudover en rund kokarde i de nationale farver, rød, hvid og grøn. På venstre side af huen var anbragt en stoftrekant i våbenfarven kantet med grågult. Felthuen [2](#)) var identisk med en østrigske kepi og havde samme udsmykning som skråhuen.

Stålhjelmene var den tyske Model 1915, der under krigen blev erstattet af den tyske Model 1935.

Husaruniformer

Major, 1941.
(Kilde 4)

Kaptajn, 1941.
(Kilde 5)

Husar, 1940.
(Kilde 6)

Uniformerne følger de oven for anførte generelle træk, idet dog husarerne bar ridebukser og ridestøvler.

Våbenfarven var lyseblå for husarne frem til 1. oktober 1942, hvor kavaleriet ophører som selvstændig våbenart. Husarerne inkorporeres i en nyoprettet våbenart, som blev kaldt *mobile enheder*. Den omfattede pansertropperne, motoriserede infanteribataljoner, cyklistbataljoner samt kavaleri. Våbenartens farve blev mørkeblå, og husarernes tidligere lyseblå våbenfarve bortfalder.

Majoren, der sandsynligvis er eskadronschef, er iført tjensteuniform, bemærk kravespejlene, mens kaptajnen er iført feltuniform, hvor kravespejlene er enklere. Majorens ridestøvler bærer en traditionel "husarudsmykning" om støvleskafternes kant samt en gylden roset lige under kanten. Billedteksten i Kilde 5 antager, at også kaptajnens ridestøvler er tilsvarende udsmykket.

Af noterne til Preben Kanniks tegning i Kilde 6 fremgår desværre ikke noget om historien bag den fjer, som husaren bærer i sin hue. Kilde 9 omtaler, at "en lodret ørnefjer ofte blev båret på huens venstre side".

Kilder

1. *The Cavalry of World War II* af Janusz Piekalkiewicz, Orbis Publishing Limited, London 1979, ISBN 0-85613-022-2.
2. *Cavalry of the Wehrmacht 1941-1945* af Klaus Christian Richter, Schiffer Military History, Atglen, PA, 1995, ISBN 0-88740-814-1.
3. *The Hungarian Army and Its Military Leadership in World War II* af Andris J. Kursietis, Axis Europa Books, New York 1999 (tredje reviderede og udvidede udgave), ISBN 1-891227-28-9. (<http://www.axiseuropa.com>)
4. *Germany's Eastern Front Allies 1941-45* by Peter Abbott & Nigel Thomas, Osprey Men-at-Arms 131, London 1982, ISBN 0-850454-751. (http://www.ospreypublishing.com/title_detail.php?title=Q4751&ser=MAA)
5. *Axis Cavalry in World War II* by Jeffrey T. Fowler, Osprey Men-at-Arms 361, London 2001, ISBN 1-841763-233. (http://www.ospreypublishing.com/title_detail.php?title=S3233&ser=MAA)
6. *Alverdens uniformer i farver* af Preben Kannik, Politikens Forlag, København 1967.
7. *The Royal Hungarian Army, 1920 – 1945* af Leo W.G. Niehorster, Axis Europa Books, New York 1998, ISBN 1-891227-19-X.
8. *Hæruniformer 1939-45* af Boris Mollo, Dansk Militærforlag, Hvidovre (uden år, men cirka 1980), ISBN 87-87794-00-4.
9. *Uniforms of the World* af Richard Knötel, Herbert Knötel og Herbert Sieg, Arms and Armour Press, London 1980, ISBN 0-85368-313-1. (En engelsk oversættelse af den berømte *Handbuch der Uniformenkunde*, fra 1937.)

Per Finsted

1) Bemærkelsesværdigt med hensyn til den ungarske skråhue er, at den også har en kort skygge. Den er normalt klappet op bag huens forreste opslag (under kokarden), men kan foldes ned, når vejrliget er til det. Med andre ord ligner den da, næsten den traditionelle felthue. (I figursammenhæng er det derfor ofte muligt også at bruge tyske figurer med felthue som ungarere.

2) Felthuen blev principielt kun båret af enheder af Grænsetropperne samt af Bjergjægerne.